

**Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Науково-дослідного інституту
інтелектуальної власності НАПрН України,
протокол № 4 від 31 травня 2022 року

Людмила Іванівна Звоніч, д.ю.н., професор, член-
кореспондент НАПрН України

Наталія МИРОНЕНКО

ПРОГРАМА

**додакового вступного випробування зі спеціальності 081 – «Право»
для вступу до аспірантури на основі ступеня вищої освіти,
здобутого за іншою спеціальністю**

Дана програма передбачає глибоке знання матеріалу про сучасний стан розвитку права та основні проблеми, що існують в цій галузі.

Вступники до аспірантури за спеціальністю 081 – «Право» на основі ступеня вищої освіти, здобутого за іншою спеціальністю, при складанні додаткового вступного іспиту мають виявити знання предмета та об'єкту права як науково-дослідницької сфери, показати уміння комплексно аналізувати матеріал та розуміння системності як наукового підходу, що є принципово важливим в пізнанні сутності права.

Іспит зі спеціальності має усну форму проведення.

Критерії оцінки:

- «**відмінно**» (90-100 балів) – досконале знання теоретичних і практичних аспектів курсу з обраної спеціальності;
- «**добре**» (75-89 балів) – ґрунтовне знання основних питань курсу з обраної спеціальності;
- «**задовільно**» (60-74 бали) – знання ключових питань з обраної спеціальності;
- «**незадовільно**» (1-59 балів) – незнання ключових питань з обраної спеціальності, невміння підкріплювати теоретичні викладки прикладами з практики.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Вступ до сучасного українського конституціоналізму.

Конституціоналізм - політико-правова система держави і суспільства. Принципи сучасного українського конституціоналізму.

2. Конституційне право як фундаментальна галузь національної системи права

Поняття та предмет конституційного права як галузі права. Особливості методу конституційного регулювання. Функції конституційного права. Структуроутворююча роль конституційного права в правовій системі України на сучасному етапі політичного та правового реформування в країні.

3. Система конституційного права України

Поняття системи конституційного права та її складові елементи. Поняття норми конституційного права. Особливості та структура конституційно-правових норм. Критерії класифікації та види конституційно-правових норм. Інститути конституційного права: поняття, критерії класифікації та види.

4. Джерела конституційного права. Конституція України

Поняття й склад джерел конституційного права. Поняття конституції. Роль (функції) конституції. Конституція України: структура, юридичні властивості, основні соціально-правові пріоритети, загальна характеристика. Порядок прийняття і внесення змін до Конституції України. Поняття й функції правової охорони Конституції. Суб'єкти правової охорони Конституції. Поняття та види конституційного контролю.

5. Конституційно-правові відносини

Поняття й особливості конституційно-правових відносин. Склад конституційно-правових відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин: загальна характеристика та класифікація. Об'єкти конституційних правовідносин. Зміст конституційних правовідносин. Юридичні факти в конституційному праві.

6. Конституційно-правова відповідальність

Поняття, особливості та функції конституційно-правової відповідальності. Підстави конституційно-правової відповідальності. Поняття й склад конституційних правопорушень. Суб'єкт правопорушень за конституційним правом. Санкції за конституційним правом України.

7. Конституційний лад України

Поняття і зміст конституційного ладу: теоретичний аспект. Принципи конституційного ладу України. Основи конституційного ладу в системі Конституції України (гуманістичні, політичні, соціально-економічні, національно-культурні та екологічні).

8. Конституційні основи народовладдя

Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. Поняття, конституційно-правова регламентація та види референдумів в Україні. Порядок призначення, організації і проведення референдумів в Україні. Виборче право і виборча система: поняття та принципи. Правове регулювання і порядок формування представницьких органів держави і місцевого самоврядування в Україні. Вибори Президента України. Вибори народних депутатів України. Місцеві вибори.

9. Конституційні основи громадянського суспільства та його основні інститути

Поняття громадянського суспільства. Структура і принципи самоорганізації громадянського суспільства. Конституційні основи формування і розвитку громадянського суспільства в Україні. Поняття і види громадських об'єднань. Порядок створення громадських об'єднань. Припинення діяльності громадських об'єднань. Конституційно-правовий статус політичних партій. Порядок створення політичних партій. Принципи діяльності політичних партій. Припинення діяльності політичних партій.

10. Конституційно-правовий статус людини та громадянина в Україні

Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина. Поняття і юридична природа конституційних прав і свобод людини і громадянина. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Співвідношення індивідуальних і колективних прав. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правове становище людини і громадянина.

11. Громадянські (правові) стани особистості

Поняття і принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Поняття та основи конституційно-правового статусу іноземців. Права, свободи та обов'язки іноземців. Режими проживання іноземних громадян. Особи без громадянства: поняття й особливості конституційно-правового статусу. Поняття й особливості конституційно-правового статусу біженця. Умови і порядок набуття та втрати статусу біженця. Права та обов'язки біженця. Особливості конституційно-правового статусу осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту. Особливості конституційно-правового статусу закордонних українців.

12. Державний лад України

Поняття державного ладу України. Державний лад і форма держави: поняття й співвідношення. Принципи державного ладу України: загальна характеристика. Суверенітет держави. Україна - суверенна і незалежна держава. Україна - демократична, правова держава. Україна - соціальна держава. Республіканська форма правління в Україні. Зміст і практична реалізація принципу поділу державної влади в Україні.

13. Державний устрій України

Державна територія: поняття й склад. Державний кордон: поняття, види, порядок встановлення, режими. Поняття і принципи державного устрою. Державно-правові (юридичні) ознаки України як унітарної держави. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Адміністративно-територіальний устрій України. Порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України (утворення, реорганізація або ліквідація адміністративно-територіальної одиниці; найменування або перейменування; зміна меж адміністративно-територіальної одиниці).

14. Система органів державної влади України

Конституційно-правова природа державної влади: поняття, завдання та функції. Поняття органу держави, його ознаки та конституційний статус. Класифікація (види) органів державної влади. Принципи організації і діяльності органів державної влади в Україні.

15. Законодавча влада в Україні

Законодавча влада в Україні. Український парламентаризм: генеза становлення і сучасний етап розвитку. Конституційна природа парламенту - Верховної Ради України. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Принципи діяльності Верховної Ради України. Функції і повноваження Верховної Ради України. Парламентські процедури: законодавча, установча,

процедура здійснення парламентського контролю. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Конституційно-правовий статус народного депутата України і правові гарантії його діяльності. Природа депутатського мандата. Підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України.

16. Президент України

Інститут президентства в Україні: історія становлення й сучасний етап розвитку. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади. Конституційно-правовий статус Президента України. Порядок вступу на пост Президента України. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони. Допоміжні, консультативні та інші органи і служби при Президентові України.

17. Виконавча влада в Україні

Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: порядок формування, склад і компетенція. Акти Кабінету Міністрів України. Прем'єр-міністр України: порядок призначення, повноваження. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: порядок формування, принципи діяльності, структура, основні завдання, повноваження, акти. Конституційно-правовий статус і система органів виконавчої влади на місцях.

18. Судова влада. Прокуратура України

Судова влада: поняття, склад і принципи функціонування. Судова система України. Система судів загальної юрисдикції. Конституційні принципи судочинства. Здійснення правосуддя у формах конституційного, цивільного, кримінального та адміністративного судочинства. Конституційно-правовий статус суддів. Конституційно-правовий статус прокуратури України. Функції і повноваження прокуратури України.

19. Конституційна юстиція в Україні

Поняття конституційної юстиції. Становлення і розвиток конституційної юстиції в Україні. Правова природа Конституційного Суду України. Функції і повноваження Конституційного Суду України. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Принципи конституційного судочинства. Суб'єкти і форми звернення до Конституційного Суду України. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Процесуальні строки. Поняття і правова природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок прийняття та виконання актів Конституційного Суду України. Правові позиції Конституційного Суду України: поняття і значення.

20. Місцеве самоврядування в Україні

Поняття і принципи місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні: загальна характеристика її елементів. Територіальна громада - первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Способи формування органів місцевого самоврядування. Відносини органів місцевого самоврядування з центральними органами державної влади. Конституційні принципи та види взаємодії органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади. Конституційно-правовий статус депутата місцевої ради і правові гарантії його діяльності.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Цивільне право в системі права України

Цивільне право як галузь приватного права. Предмет цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Принципи цивільного права. Система цивільного права.

2. Джерела цивільного права України

Загальна характеристика джерел цивільного права. Цивільне законодавство України: поняття і структура. Дія актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом суб'єктів. Акти цивільного законодавства і договір. Звичай як джерело цивільного права. Звичай ділового обороту.

Аналогія в цивільному праві. Судова практика та її роль в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні норм цивільного права.

3. Фізичні особи

Поняття фізичної особи як суб'єкта цивільних правовідносин. Іноземні громадяни та особи без громадянства як суб'єкти цивільних правовідносин. Ім'я фізичної особи. Місце проживання фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність: поняття, види. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.

4. Юридичні особи

Поняття та ознаки юридичної особи. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Цивільна право- і дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи. Філії і представництва юридичної особи. Припинення юридичної особи. Господарські товариства як юридичні особи. Кооперативи як юридичні особи.

5. Об'єкти цивільних прав

Поняття об'єктів цивільних прав та їх оборотоздатність. Речі як об'єкти цивільних прав: поняття, класифікація. Гроші як об'єкти цивільних прав. Валютні цінності. Майно, майнові права. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.

6. Правочини

Поняття та види юридичних фактів в цивільному праві. Юридичні склади. Правочин: поняття та ознаки. Види правочинів. Умови дійсності правочину. Форма правочину. Недійсні правочини, їх правова природа і види. Загальні правові наслідки недійсності правочину. Недійсність частини правочину. Недійсні правочини з вадами змісту. Недійсні правочини з вадами форми. Недійсні правочини з вадами суб'єктного складу. Недійсні правочини з вадами волі. Фіктивні та удавані правочини.

7. Представництво

Поняття та види представництва в цивільному праві. Суб'єкти представництва. Повноваження представника. Правові наслідки перевищення повноважень представником. Довіреність: поняття, види. Форма довіреності. Зміст довіреності. Припинення представництва за довіреністю.

8. Строки і терміни. Позовна давність

Поняття та види цивільно-правових строків і термінів. Способи визначення строків і термінів. Порядок обчислення строків. Поняття та види позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення і переривання перебігу позовної давності. Правові наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

9. Особисті немайнові права фізичної особи

Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи. Класифікація особистих немайнових прав в цивільному праві. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Захист особистих немайнових прав.

10. Загальна характеристика права власності як основного речового права

Поняття та ознаки речових прав. Види речових прав. Поняття власності і права власності. Зміст права власності. Об'єкти та суб'єкти права власності. Здійснення права власності. Межі здійснення права власності. Обов'язки власника. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

11. Набуття та припинення права власності

Підстави (способи) набуття права власності: поняття, види. Набуття права власності на новостворену річ. Переробка (специфікація). Набуття права власності на прирощення, які приносить річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка. Бездоглядна домашня тварина. Скарб. Набуття права власності за давністю володіння нею (набувальна давність). Набуття права власності за договором. Момент виникнення права власності у набувача за договором. Інші похідні способи набуття права власності. Загальна характеристика підстав (способів) припинення права власності. Відчуження речі як підстава припинення права власності. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Викуп пам'ятки історії та культури.

Викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю. Націоналізація, конфіскація і реквізиція як підстави припинення права власності. Інші підстави припинення права власності.

12. Право спільної власності

Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності. Припинення права спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Здійснення права спільної сумісної власності. Припинення права спільної сумісної власності.

13. Захист права власності

Поняття захисту права власності. Підстави для захисту права власності. Поняття та види способів захисту права власності. Віндикація як спосіб захисту права власності. Межі віндикації. Розрахунки при віндикації. Негаторний позов. Визнання права власності.

Інші способи захисту права власності.

14. Речові права на чуже майно

Загальна характеристика речових прав на чуже майно. Володіння. Право користування чужим майном (сервітут). Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право забудови земельної ділянки (суперфіцій).

15. Право інтелектуальної власності: загальні положення

Поняття та джерела права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення та зміст прав інтелектуальної власності. Особливості правового режиму службових об'єктів права інтелектуальної власності та об'єктів, створених за замовленням. Захист права інтелектуальної власності.

16. Авторське право і суміжні права

Поняття та об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення суб'єктивних авторських прав. Особисті немайнові права автора. Майнові авторські права. Випадки вільного використання творів. Строки чинності майнових авторських прав. Суміжні права, їх об'єкти, суб'єкти, виникнення і зміст.

17. Патентне право

Патентне право та його джерела. Об'єкти патентного права. Суб'єкти патентних прав. Патент як форма охорони прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Особисті немайнові права винахідника (автора промислового зразка). Майнові права, що впливають з патенту. Дії, що не визнаються порушенням прав володільця патенту. Припинення дії патенту та визнання його недійсним.

18. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

Загальна характеристика правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Комерційне (фірмове) найменування. Торговельна марка (знак для товарів і послуг): поняття, об'єкти, умови надання правової охорони. Суб'єкти та підстави набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Зміст права інтелектуальної власності на торговельну марку. Припинення чинності свідоцтва та визнання його недійсним. Географічне зазначення як об'єкт права інтелектуальної власності.

19. Зобов'язання та його виконання

Поняття та елементи зобов'язання. Види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань. Сторони і треті особи у зобов'язанні. Множинність сторін, її види. Заміна сторін у зобов'язанні. Поняття та загальні принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язання. Строк (термін) виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Спосіб виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

20. Забезпечення виконання зобов'язань

Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань, їх ознаки, види. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань. Порука і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання. Завдаток: поняття, функції. Співвідношення з авансом. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет

застави. Суб'єкти заставних правовідносин. Договір застави, його зміст та форма. Звернення стягнення на заставлене майно. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання.

21. Припинення зобов'язань

Загальна характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним його виконанням. Передання відступного. Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу. Неможливість виконання як підстава припинення зобов'язання. Збіг кредитора і боржника в одній особі. Смерть фізичної особи, ліквідація юридичної особи - сторони у зобов'язанні та їх вплив на динаміку зобов'язального правовідношення.

22. Відповідальність за порушення зобов'язань

Порушення зобов'язання та його правові наслідки. Поняття цивільно-правової відповідальності та її види. Форми відповідальності за порушення зобов'язання. Відшкодування збитків. Сплата неустойки. Співвідношення збитків і неустойки. Умови цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання. Випадок і непереборна сила, їх правове значення.

23. Загальні положення про договір

Поняття договору в цивільному праві. Свобода договору та її межі. Види договорів. Зміст договору. Типові і примірні договори. Укладення договору. Підстави та правові наслідки зміни і розірвання договору.

24. Договір купівлі-продажу: загальні положення

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу, його значення в сучасних умовах, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі купівлі-продажу. Право продажу речі. Форма договору купівлі-продажу. Зміст договору купівлі-продажу. Предмет договору. Ціна в договорі купівлі-продажу. Права та обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування купленого товару. Права та обов'язки продавця. Правові наслідки порушення продавцем своїх зобов'язань. Права та обов'язки покупця. Правові наслідки порушення покупцем своїх зобов'язань.

25. Окремі різновиди договору купівлі-продажу

Договір роздрібної купівлі-продажу. Договір поставки. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір міни (бартеру).

26. Договір дарування

Договір дарування: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони в договорі. Предмет договору дарування. Форма договору. Обов'язки дарувальника. Відмова від договору дарування. Розірвання договору дарування. Пожертва як різновид дарування.

27. Договори ренти і довічного утримання (догляду)

Договір ренти: поняття, ознаки. Сторони в договорі ренти. Форма договору. Зміст договору ренти. Передання майна під виплату ренти. Форма і розмір ренти, строк її виплати. Забезпечення виплати ренти. Припинення договору ренти. Договір довічного утримання: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Форма договору довічного утримання (догляду). Зміст договору. Обов'язки набувача за договором. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

28. Договір найму (оренди)

Договір найму (оренди): поняття, ознаки, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору найму (оренди). Предмет договору найму (оренди). Плата за користування майном. Строк договору найму (оренди). Права і обов'язки сторін за договором найму (оренди). Ремонт орендованої речі. Правові наслідки поліпшень орендованого майна. Припинення договору найму (оренди). Договір прокату. Договір оренди земельної ділянки. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір фінансового лізингу.

29. Договір найму (оренди) житла. Договір позички

Договір найму житла: поняття, ознаки, джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Особи, які постійно проживають з наймачем, порядок їх вселення і правовий статус. Тимчасові мешканці. Предмет договору найму житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Права та обов'язки сторін за договором найму житла. Припинення договору найму житла.

Договір позички: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Форма договору позички. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору позички.

30. Договір підряду

Договір підряду: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі підряду. Система генерального підряду. Предмет договору підряду. Ціна в договорі підряду. Кошторис. Права та обов'язки сторін за договором підряду. Ризики підрядника. Правові наслідки порушення сторонами зобов'язань за договором підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проектні та пошукові роботи.

31. Договори у сфері транспортних послуг

Загальна характеристика договорів про надання послуг. Поняття та види перевезень, джерела їх правового регулювання. Договір перевезення вантажу: поняття, ознаки. Сторони в договорі. Укладення договору перевезення вантажу. Перевізні документи. Довгострокові договори. Права та обов'язки сторін за договором. Відповідальність за порушення договору перевезення вантажу. Договір перевезення пасажирів і багажу: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Укладення договору. Проїзні документи. Права, обов'язки та відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів і багажу. Договір транспортного експедирування.

32. Договір зберігання

Договір зберігання: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі зберігання. Професійний зберігач. Форма договору зберігання. Зміст договору зберігання. Права та обов'язки сторін, порядок їх виконання. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості відповідальності професійного зберігача. Зберігання на товарному складі. Спеціальні види зберігання.

33. Договір страхування

Поняття страхування та джерела його правового регулювання. Види і форми страхування. Страховик, страховальник, застрахована особа, вигодонабувач. Договір страхування: поняття, ознаки. Форма договору. Страхове свідоцтво (поліс, сертифікат). Істотні умови договору страхування. Права і обов'язки сторін за договором страхування. Відмова від здійснення страхової виплати. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

34. Договори доручення, комісії та управління майном

Договір доручення: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Зміст договору доручення. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору доручення. Договір комісії: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Зміст договору комісії. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору комісії. Поняття та ознаки договору управління майном. Джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Форма договору управління майном. Зміст договору управління майном. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору управління майном.

35. Договір позики. Кредитний договір

Поняття та ознаки договору позики. Сторони у договорі. Форма договору позики. Зміст договору позики. Обов'язки позичальника та правові наслідки їх порушення. Оспорювання позики. Поняття, ознаки та види кредитних договорів. Джерела правового регулювання. Сторони кредитного договору. Порядок укладення та форма кредитного договору. Зміст кредитного договору. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань. Іпотечне кредитування в Україні.

Відповідальність сторін за кредитним договором.

36. Договір банківського рахунка. Договір банківського вкладу

Поняття та види банківських рахунків. Поняття та ознаки договору банківського рахунка. Сторони договірних зобов'язань по відкриттю та обслуговуванню рахунків. Порядок відкриття рахунка та укладення договору банківського рахунка. Зміст договору банківського рахунка. Кредитування рахунка. Підстави та черговість списання грошових коштів з рахунка. Обмеження права розпорядження рахунком. Припинення договору банківського рахунка. Відповідальність сторін за договором. Банківська таємниця. Поняття та види договорів банківського вкладу (депозиту). Сторони договору банківського вкладу (депозиту). Порядок укладення та форма договору банківського вкладу. Ощадні сертифікати. Зміст договору банківського вкладу. Зміна та розірвання договору банківського вкладу. Відповідальність банку.

37. Договір факторингу

Поняття та ознаки договору факторингу. Види факторингу. Сторони договору факторингу. Порядок укладення та форма договору факторингу. Зміст договору факторингу. Відповідальність сторін.

38. Договори у сфері інтелектуальної власності

Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності, їх види, вимоги до форми. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, види. Ліцензійний договір. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

39. Договір про спільну діяльність

Договір про спільну діяльність: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі про спільну діяльність. Форма договору. Зміст договору. Поняття договору простого товариства. Вклади учасників простого товариства. Правовий режим спільного майна. Порядок ведення спільних справ учасників простого товариства. Розподіл між учасниками прибутків, спільних витрат і збитків. Припинення договору простого товариства.

40. Недоговірні зобов'язання з односторонніх правомірних дій. Кондикційні зобов'язання

Недоговірні зобов'язання, їх особливості та види. Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання).

41. Зобов'язання із відшкодування шкоди

Поняття та елементи зобов'язання із відшкодування шкоди. Підстава та умови виникнення зобов'язання із відшкодування шкоди. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. Урахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду, при вирішенні питання про відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої при здійсненні особою права на самозахист та у стані крайньої необхідності. Відшкодування шкоди, завданої працівником. Відшкодування шкоди, завданої органами публічної влади, їх службовими чи посадовими особами. Особливості відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури чи суду. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою, недієздатною, обмежено дієздатною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Зобов'язання із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг.

42. Поняття та види спадкування

Поняття спадкування. Спадщина, її склад. Об'єкти, які не входять до складу спадщини. Підстави для відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування. Поняття заповіту. Види заповітів. Право на заповіт, його суб'єкти та особливості здійснення. Свобода заповіту та її межі. Право на обов'язкову частку у спадщині, його суб'єкти. Зміст заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Форма заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту. Умови спадкування за законом. Черговість спадкування за законом, зміна такої черговості. Черги спадкоємців за законом. Спадкування утриманцями. Спадкування за правом представлення.

43. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину

Загальний порядок прийняття спадщини. Особливості прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців. Строки для прийняття спадщини та правові наслідки їх пропуску. Право на відмову від прийняття спадщини, порядок його реалізації, правові наслідки. Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія). Відумерлість спадщини. Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця.

Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання свідоцтва недійним.

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Загальні положення цивільного процесуального права

1.1. *Форми захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.* Поняття та види форм захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Сутність і природа правосуддя в цивільних справах.

1.2. *Цивільне процесуальне право: поняття, предмет, методи, система.* Поняття і предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Система цивільного процесуального права. Система судів цивільної юрисдикції.

1.3. *Джерела цивільного процесуального права.* Цивільне процесуальне законодавство. Судова практика в цивільному судочинстві.

1.4. *Поняття, завдання, стадії цивільного судочинства.* Сутність цивільного судочинства. Зміст завдань цивільного судочинства. Стадії цивільного судочинства.

1.5. *Структура цивільного процесу (цивільного судочинства).* Види проваджень в цивільному судочинстві.

2. Принципи цивільного процесуального права.

2.1. *Принципи цивільного судочинства: поняття та значення.* Поняття принципів цивільного судочинства. Значення принципів цивільного судочинства. Правові аксіоми у цивільному судочинстві.

2.2. *Характеристика окремих принципів цивільного процесуального права.* Принцип верховенства права. Принцип права на суд. Принцип правової визначеності. Принцип пропорційності. Принцип доступності правосуддя. Здійснення правосуддя виключно судами. Незалежність суддів і підкорення їх лише закону. Державної мови судочинства. Гласність судового процесу. Законності. Диспозитивності. Змагальності. Публічності та судового керівництва. Процесуальної рівноправності сторін. Забезпечення апеляційного та касаційного оскарження судових рішень. Усності та писемності. Безпосередності судового розгляду. Обов'язковості рішень суду.

3. Цивільні процесуальні правовідносини: поняття та елементи

3.1. *Поняття та загальна характеристика цивільних процесуальних правовідносин.* Поняття цивільних процесуальних правовідносин їх особливості та елементи. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин.

3.2. *Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.* Поняття суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин. Види суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.

4. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Відводи

4.1. *Склад суду.* Правосуб'єктність органів судової влади. Склад суду. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник.

4.2. *Відводи.* Відвід судді. Відвід секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача.

5. Учасники цивільного процесу

5.1. *Процесуально-правовий статус сторін у цивільному процесі.* Поняття сторін у цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач і порядок його заміни. Залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво.

5.2. Треті особи. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

5.3. Органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Підстави та форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Порядок порушення цивільної справи на захист прав, свобод та інтересів інших осіб. Особливості представництва інтересів громадянина або держави прокурором.

5.4. Представництво у цивільному процесі.

Поняття представництва у цивільному процесі. Види представництва у цивільному судочинстві. Процесуальне становище та повноваження представника у цивільному процесі.

5.5. Особи, що сприяють здійсненню судочинства. Цивільно-процесуальний статус свідка. Цивільно-процесуальний статус експерта. Цивільно-процесуальний статус спеціаліста. Цивільно-процесуальний статус перекладача. Цивільно-процесуальний статус особи, яка надає правову допомогу.

6. Цивільна юрисдикція та підсудність цивільних справ.

6.1. Цивільна юрисдикція судів. Поняття цивільної юрисдикції.

6.2. Підсудність цивільних справ: поняття та різновиди. Поняття підсудності у цивільному судочинстві. Правила територіальної підсудності цивільних справ. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого.

7. Умови процесуальної діяльності.

7.1. Строки у цивільному процесі. Поняття цивільних процесуальних строків та їх види. Обчислення цивільних процесуальних строків. Продовження та поновлення цивільних процесуальних строків. Службові строки.

7.2. Судові витрати. Поняття та види судових витрат. Судовий збір та підстави його повернення. Витрати на правову допомогу та інші витрати, пов'язані з розглядом справи.

Розподіл судових витрат між сторонами.

7.3. Заходи процесуального примусу. Поняття процесуального примусу. Підстави застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.

8. Докази і доказування в цивільному судочинстві

8.1. Доказування в цивільному судочинстві. Поняття доказування в цивільному процесі. Суб'єкти та предмет доказування. Засоби доказування. Факти, які не потребують доказування.

8.2. Докази в цивільному судочинстві: поняття, види, забезпечення. Поняття та види судових доказів. Належність і допустимість доказів. Оцінка доказів. Забезпечення доказів.

9. Позовне провадження

9.1. Позов у цивільному процесі. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Право на пред'явлення позову. Захист відповідача від пред'явленого позову. Зміна позову. Відмова від позову і визнання позову. Мирова угода сторін. Забезпечення позову.

9.2. Подання позову до суду. Відкриття провадження. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Наслідки його недотримання. Позовна заява як процесуальна форма виразу позову, її зміст (реквізити). Порядок виправлення недоліків. Підстави для відмови у відкритті провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

9.3. Провадження у справі до судового розгляду як стадія цивільного процесу. Поняття та загальна характеристика провадження у справі до судового розгляду. Зміст і порядок проведення попереднього судового засідання. Призначення справи до судового розгляду. Судові повідомлення і виклики.

9.4. Судовий розгляд цивільних справ. Поняття та значення стадії судового розгляду. Процесуальний порядок судового розгляду. Відкладення розгляду справи та перерва в її розгляді. Зупинення провадження у справі. Закінчення розгляду справи без ухвалення судового рішення. Фіксування судового процесу. Електронне судочинство.

9.5. Судові рішення першої інстанції: поняття, види, зміст. Поняття, види і зміст судового рішення. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення; усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Набрання рішення законної сили. Ухвали суду першої інстанції.

10. Спрощені провадження та процедури цивільного судочинства

10.1. Поняття та особливості наказного провадження. Судовий наказ. Поняття та суть наказного провадження. Специфічні ознаки наказного провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Порядок видачі судового наказу. Зміст судового наказу. Повідомлення боржникові про судовий наказ. Набрання судовим наказом законної сили. Оскарження і скасування судового наказу.

10.2. Окреме провадження: загальна характеристика та особливості. Окреме провадження як вид непозовного цивільного судочинства. Справи, які підлягають розгляду в порядку окремого провадження. Склад суду в окремому провадженні. Особи, які беруть участь у розгляді справ окремого провадження. Особливості процесуального порядку розгляду та вирішення справ окремого провадження. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення. Справи про визнання або відновлення неоспорюваних суб'єктивних прав. Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів.

10.3. Заочний розгляд справи. Умови та порядок заочного розгляду справи. Порядок перегляду та оскарження заочного рішення.

11. Оскарження та перегляд судових рішень

11.1. Апеляційне провадження. Загальна характеристика апеляційного провадження та перевірки судових рішень і ухвал. Право апеляційного оскарження та порядок його здійснення. Розгляд справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування рішень і ухвал в суді апеляційної інстанції.

11.2. Касаційне провадження. Суть і значення стадії касаційного оскарження рішень і ухвал. Право касаційного оскарження рішень і ухвал та порядок його реалізації. Підготовка справи до розгляду в суді касаційної інстанції та її розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції. Підстави для скасування рішень та ухвал у суді касаційної інстанції. Оскарження ухвал суду першої та апеляційної інстанцій у касаційному порядку.

11.3. Суть і значення перегляду судових рішень Верховним Судом. Поняття, завдання та процедура перегляду судових рішень Верховним Судом України. Суб'єкти права на звернення до Верховного Суду з заявою про перегляд судових рішень. Судові рішення, що підлягають перегляду Верховним Судом.

11.4. Провадження у зв'язку із нововиявленими обставинами. Підстави перегляду у зв'язку із нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду у зв'язку із нововиявленими обставинами.

12. Загальні положення міжнародного цивільного процесу

12.1. Поняття і природа міжнародного цивільного процесу. Предмет міжнародного цивільного процесу. Джерела міжнародного цивільного процесу.

12.2. Загальні положення міжнародного цивільного процесу. Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб, судові доручення

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Вступ до кримінального права. Закон України про кримінальну відповідальність.

1.1. Поняття, структура та види кримінально-правових норм. Види кримінально-правових норм. Види диспозицій кримінально-правових норм Особливої частини кримінального права. Види санкцій кримінально-правових норм Особливої частини кримінального права.

1.2. *Поняття та структура закону України про кримінальну відповідальність.* Структура (система) Кримінального кодексу України.

1.3. *Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі.* Принципи чинності закону України про кримінальну відповідальність у часі. Час вчинення різних видів злочинів. Набрання та втрата чинності законом України про кримінальну відповідальність. Зворотна дія закону України про кримінальну відповідальність у часі. Види законів України про кримінальну відповідальність, які мають зворотну дію і не мають зворотної дії.

1.5. *Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Екстрадиція.* Місце вчинення різних видів злочинів. Територіальний принцип. Принцип громадянства. Реальний принцип. Універсальний принцип. Умови застосування видачі або передачі злочинця.

2. Вчення про злочин та його склад.

2.1. *Поняття та види злочинів.* Ознаки злочину. Малозначність діяння та її кримінально-правове значення. Відмінність злочину від інших правопорушень. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості та її кримінально-правове значення.

2.2. *Поняття, елементи та ознаки складу злочину.* Поняття складу злочину. Елементи складу злочину. Ознаки складу злочину та їх види.

2.3. *Види складів злочинів.* Види складів злочинів за ступенем суспільної небезпеки. Види складів злочинів за способом описання у статті. Види складів злочинів за конструкцією об'єктивної сторони.

3. Об'єктивні ознаки складу злочину

3.1. *Об'єкт злочину.* Поняття об'єкта злочину та його ознаки. Види об'єкта злочину "за вертикаллю". Види об'єкта злочину "за горизонталлю".

3.2. *Предмет злочину та потерпілий від злочину.* Поняття предмета злочину. Поняття потерпілого від злочину.

3.3. *Об'єктивна сторона складу злочину.* Поняття об'єктивної сторони складу злочину. Ознаки об'єктивної сторони злочину та їх кримінально-правове значення.

3.4. *Суспільно небезпечне діяння.* Поняття та форми суспільно небезпечного діяння. Дія як активна форма суспільно небезпечного діяння. Бездіяльність як пасивна форма суспільно небезпечного діяння. Умови кримінальної відповідальності за бездіяльність. Кримінально-правове значення непереборної сили, фізичного або психічного примусу.

3.5. *Суспільно небезпечні наслідки.* Поняття суспільно небезпечних наслідків. Види суспільно небезпечних наслідків за КК України.

3.6. *Причинний зв'язок між: суспільно небезпечним діянням та наслідками.* Поняття причинного зв'язку. Відмінність між причинами та умовами настання наслідків.

3.7. *Час, місце, обстановка, знаряддя, засоби, спосіб вчинення злочину.* Час вчинення злочину. Місце вчинення злочину. Обстановка вчинення злочину. Знаряддя та засоби вчинення злочину. Спосіб вчинення злочину.

4. Суб'єктивні ознаки складу злочину.

4.1. *Суб'єкт злочину.* Поняття та ознаки суб'єкта злочину. Види суб'єкта злочину; спеціальний суб'єкт злочину.

4.2. *Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність.* Загальний вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Знижений вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливості встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

4.3. *Осудність та неосудність. Обмежена осудність.* Поняття та критерії осудності. Поняття та критерії неосудності. Кримінально-правове значення неосудності. Поняття та критерії обмеженої осудності. Кримінально-правове значення обмеженої осудності.

4.4. *Вчинення злочину у стані сп'яніння.* Види стану сп'яніння. Кримінально-правове значення вчинення злочину в стані сп'яніння.

4.5. *Суб'єктивна сторона складу злочину.* Поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Вина та її форми. Прямий умисел. Непрямий умисел. Відмінність прямого та непрямого

умислу. Визначений та невизначений умисел. Злочинна самовпевненість. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу. Злочинна недбалість. Відмінність злочинної недбалості та невинного спричинення шкоди (казус).

4.6. *Змішана (подвійна, складна) форма вини.* Змішана (складна, подвійна) форми вини.

4.7. *Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину.* Мотив вчинення злочину. Мета вчинення злочину. Емоційний стан особи.

4.8. *Помилка та її кримінально-правове значення.* Поняття помилки у кримінальному праві. Юридична помилка, її види та значення. Фактична помилка, її види та значення.

5. Стадії вчинення умисного злочину

5.1. *Поняття та види стадій вчинення умисного злочину.* Поняття стадій вчинення умисного злочину. Види стадій вчинення умисного злочину.

5.2. *Закінчений злочин.* Поняття закінченого злочину. Особливості визначення моменту закінчення окремих складів злочинів.

5.3. *Готування до злочину.* Поняття та ознаки готування до злочину. Види готування до злочину. Відмінність готування до злочину від виявлення наміру вчинити злочин. Кваліфікація готування до злочину.

5.4. *Замах на злочин.* Поняття та ознаки замаху на злочин. Види замаху на злочин. Закінчений замах на злочин. Незакінчений замах на злочин. Відмінність замаху від готування до злочину. Кваліфікація замаху на злочин.

5.5. *Добровільна відмова від вчинення злочину.*

Поняття та ознаки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття. Кримінально-правові наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

6. Співучасть у злочині.

6.1. *Поняття співучасті у злочині.* Поняття співучасті у злочині. Об'єктивні ознаки співучасті у злочині. Суб'єктивні ознаки співучасті у злочині. Відмінність співучасті від причетності до злочину. Щодо ознак і відмінності можна і на застосування скласти

6.2. *Види співучасників злочину.* Виконавець (співвиконавець) злочину. Організатор злочину. Підбурювач до вчинення злочину. Пособник злочину.

6.3. *Форми співучасті у злочині.* Група осіб. Група осіб за попередньою змовою. Організована група. Злочинна організація.

6.4. *Підстави і межі кримінальної відповідальності співучасників злочину.* Підстава кримінальної відповідальності співучасників злочину. Межі кримінальної відповідальності співучасників злочину залежно від їх рольового розподілу. Межі кримінальної відповідальності співучасників злочину залежно від форми співучасті. Спеціальні питання кримінальної відповідальності співучасників злочину.

7. Множинність злочинів

7.1. *Поняття множинності злочинів.* Ознаки множинності злочинів. Види множинності злочинів.

7.2. *Одиничний злочин.* Поняття одиничного злочину. Види одиничних злочинів. Злочини, що продовжуються. Злочини, що тривають. Складені злочини.

7.3. *Сукупність злочинів.* Поняття та ознаки сукупності злочинів. Відмінність сукупності злочинів та конкуренції кримінально-правових норм. Види сукупності злочинів. Особливості кваліфікації сукупності злочинів.

7.4. *Повторність злочинів.* Поняття та ознаки повторності злочинів. Відмінність повторності злочинів та злочинів, що продовжуються. Види повторності злочинів. Кримінально-правове значення повторності злочинів. Особливості кваліфікації повторності злочинів.

7.5. *Рецидив злочинів.*

Поняття та ознаки рецидиву злочинів. Відмінність рецидиву злочинів від повторності злочинів. Види рецидиву злочинів. Кримінально-правове значення рецидиву злочинів. Особливості кваліфікації рецидиву злочинів.

8. Обставини, що виключають злочинність діяння

8.1. *Поняття обставин, що виключають злочинність діяння.* Ознаки обставин, що виключають злочинність діяння та їх відмінність від злочинної поведінки. Класифікація обставин, що виключають злочинність діяння.

8.2. *Характеристика обставин, що виключають злочинність діяння.* Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

9. Звільнення від кримінальної відповідальності

9.1. *Поняття звільнення від кримінальної відповідальності.* Ознаки звільнення від кримінальної відповідальності. Класифікація видів звільнення від кримінальної відповідальності. Відмінність звільнення від кримінальної відповідальності від її виключення.

9.2. *Характеристика окремих видів звільнення від кримінальної відповідальності.* Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

10. Вчення про покарання та його призначення

10.1. *Поняття покарання.* Поняття та ознаки покарання. Відмінність покарання від інших заходів кримінально-правового характеру. Мета покарання.

10.2. *Система покарань.* Ознаки системи покарань. Види покарань. Покарання, які можуть призначатися неповнолітнім.

10.3. *Основні та додаткові покарання.* Основні покарання. Додаткові покарання. Покарання, які можуть призначатися і як основні, і як додаткові. Особливості призначення основних та додаткових покарань.

10.4. *Загальні засади призначення покарання.* Загальні засади призначення покарання. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання.

10.5. *Спеціальні засади призначення покарання.*

Призначення покарання за незакінчений злочин та злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. Призначення покарання за сукупністю злочинів. Призначення покарання за сукупністю вироків. Особливості призначення покарання неповнолітнім. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

10.6. *Судимість.* Ознаки судимості. Правові наслідки судимості. Погашення судимості. Зняття судимості. Особливості погашення та зняття судимості неповнолітніх.

11. Звільнення від покарання та його відбування.

11.1. *Поняття звільнення від покарання та його відбування.* Ознаки звільнення від покарання та його відбування. Відмінність звільнення від покарання та його відбування і звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від покарання та його відбування. Особливості звільнення від покарання та його відбування за корупційні злочини.

11.2. *Характеристика видів звільнення від покарання та його відбування.* Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від

покарання за хворобою. Звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію. Звільнення від відбування покарання на підставі указу про помилування.

12. Інші заходи кримінально-правового характеру

12.1. Примусові заходи медичного характеру. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру.

12.2. Примусове лікування. Поняття примусового лікування. Відмінність примусового лікування та примусових заходів медичного характеру. Підстави та умови застосування примусового лікування.

12.3. Спеціальна конфіскація. Поняття спеціальної конфіскації. Відмінність спеціальної конфіскації та конфіскації майна. Підстави застосування спеціальної конфіскації. Майно, що підлягає спеціальній конфіскації.

13. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

13.1. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

13.2. Види та підстави застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

13.3. Звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру.

13.4. Види заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються до юридичних осіб, та особливості їх призначення.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

1. Основи кваліфікації злочинів та наскрізні кримінально-правові поняття

1.1. Поняття та види кримінально-правової кваліфікації. Підстави кримінально-правової кваліфікації. Кваліфікація злочинів з урахуванням стадій їх вчинення. Кваліфікація злочинів, вчинених у співучасті. Кваліфікація множинності злочинів. Подолання конкуренції і колізії статей закону в процесі кримінально-правової кваліфікації.

1.2. Наскрізні кримінально-правові поняття: близькі родичі, близькі особи, члени сім'ї; малолітній, неповнолітній, дитина; насильство; насильство, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я особи; насильство, яке є небезпечним для життя чи здоров'я особи; втручання; перешкоджання; знищення; пошкодження; примушування; погроза; тяжкі наслідки; загибель людей.

2. Злочини проти основ національної безпеки України. Об'єкт і предмет злочинів проти основ національної безпеки України. Суспільно небезпечні діяння у складах злочинів проти основ національної безпеки України. Суб'єкт злочинів проти основ національної безпеки України. Розмежування державної зради, шпигунства і диверсії. Суб'єктивна сторона злочинів проти основ національної безпеки України.

3. Злочини проти особи

3.1. Злочини проти життя особи. Діяння у складі вбивства. Наслідки у складі вбивства. Кваліфіковані види умисного вбивства. Привілейовані види умисного вбивства. Посягання на життя окремих категорій осіб.

3.2. Злочини проти здоров'я особи. Поняття і види тілесних ушкоджень. Суспільно небезпечні діяння у складах тілесних ушкоджень. Наслідки у складах тяжких тілесних ушкоджень. Розлад здоров'я як ознака тілесних ушкоджень. Втрата працездатності як ознака тілесних ушкоджень. Відмінність побоїв від тілесних ушкоджень. Відмінність катування від тілесних ушкоджень та побоїв. Розмежування складів залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

3.3. Злочини проти волі, честі та гідності особи. Поняття позбавлення волі та викрадення людини. Мета у складі захоплення заручників. Відмінність незаконного позбавлення волі або

викрадення людини від захоплення заручників. Діяння у складі торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо передачі людини.

3.4. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Розмежування складів зґвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Способи у складах зґвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Розмежування примушування до вступу в статевий зв'язок та зґвалтування і насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

4. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Діяння у складах злочинів проти виборчих прав. Діяння у складі порушення недоторканості житла громадян. Інформація, незаконні діяння щодо якої може утворювати окремі склади злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Діяння у складі грубого порушення законодавства про працю. Предмет у складі порушення авторського права і суміжних прав. Предмет у складі порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію.

5. Злочини проти власності

Загальні ознаки злочинів, пов'язаних з незаконним зверненням чужого майна на користь винуватого чи третіх осіб ("розкрадання"). Форми "розкрадання". Момент закінчення "розкрадання". Таємність як ознака крадіжки. Відмінність крадіжки від грабежу. Діяння у складі розбою. Відмінність розбою від насильницького грабежу. Діяння у складі вимагання. Способи вимагання. Відмінність вимагання від розбою та грабежу. Способи вчинення шахрайства. Відмінність привласнення, розтрати та заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем від інших форм "розкрадання". Відмінність шахрайства та заподіяння майнової шкоди шляхом обману чи зловживання довірою. Об'єктивні ознаки знищення та пошкодження чужого майна.

6. Злочини у сфері господарської діяльності

Документи, підроблення яких може утворювати окремі склади злочинів у сфері господарської діяльності. Предмет контрабанди. Ознаки об'єктивної сторони у складі контрабанди. Діяння у складах ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів та ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Діяння у складі фіктивного підприємництва. Відмінність протидії законній господарській діяльності від вимагання. Предмет у складі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Діяння у складі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Відмінність шахрайства з фінансовими ресурсами від шахрайства та від ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів. Інформація, незаконні діяння щодо якої може утворювати окремі склади злочинів у сфері господарської діяльності.

7. Злочини проти громадської безпеки

Діяння у складі створення злочинної організації. Особливості кваліфікації злочинів, вчинених у складі злочинної організації. Поняття банди. Діяння у складі бандитизм. Поняття воєнізованого та збройного формування, відмінність між ними. Поняття терористичної групи та терористичної організації. Діяння у складі терористичного акта. Мета у складі терористичного акта. Незаконні діяння зі зброєю, що можуть утворювати склади злочинів проти громадської безпеки.

8. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Діяння у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту. Наслідки у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту. Суб'єкти у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту.

9. Злочини проти громадського порядку та моральності

Діяння у складі хуліганства. Сутність хуліганського мотиву. Відмінність хуліганства, вчиненого групою осіб, від групового порушення громадського порядку. Поняття масових заворушень. Відмінність масових заворушень від групового порушення громадського порядку.

10. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, їх місце у складах відповідних злочинів. Діяння у складах злочинів, предметом яких є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори. Діяння у складах злочинів, що сприяють поширенню наркоманії.

11. Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Предмет у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Потерпілий у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Суспільно небезпечні діяння у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

12. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями. Поняття перевищення влади або службових повноважень. Діяння у складі службової недбалості. Наслідки у складах злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Предмет службового підроблення. Поняття неправомірної вигоди. Суспільно небезпечні діяння з неправомірною вигодою. Суб'єкт злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

13. Злочини у сфері правосуддя

Суспільно небезпечні діяння у складах злочинів, суб'єктами яких є судді та працівники правоохоронних органів. Суспільно небезпечні діяння у складах злочинів, що вчиняються потерпілим, свідками, експертами, перекладачами. Суспільно небезпечні діяння пов'язані з невиконанням чи протидією виконанню судових рішень.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Кримінальний процес: загальні положення

1.1. Кримінальний процес: поняття, сутність та завдання. Поняття кримінального процесу як специфічного виду діяльності. Поняття завдань кримінального процесу. Історичні форми кримінального процесу.

1.2. Кримінальні процесуальні функції: поняття та різновиди. Поняття процесуальних функцій. Види функцій кримінального процесу.

1.3. Система кримінального процесу. Поняття стадій кримінального процесу, їх система, зміст і завдання. Поняття системи кримінального процесу. Поняття стадій кримінального процесу. Ознаки стадій кримінального процесу. Система стадій кримінального процесу, їх загальна характеристика, завдання та особливості.

1.4. Кримінальна процесуальна форма, відносини та гарантії. Поняття, структура і особливості кримінально-процесуальних правовідносин. Поняття кримінально-процесуальної форми. Особливості кримінально-процесуальної форми. Гарантії у кримінальному судочинстві, їх характеристика.

1.5. Наука кримінального процесу, її предмет, система та методи. Поняття науки кримінального процесу. Предмет та система науки кримінального процесу. Система методів науки кримінального процесу.

2. Кримінальний процесуальний закон

2.1. Кримінальне процесуальне право: поняття та значення. Поняття кримінального процесуального права як галузі права. Система галузі кримінального процесуального права.

2.2. Кримінальні процесуальні норми: поняття, структура і різновиди. Поняття кримінальних процесуальних норм. Структура кримінальних процесуальних норм. Особливості санкцій кримінальних процесуальних норм. Класифікація норм кримінального процесуального права.

2.3. Кримінальне процесуальне законодавство: поняття та система. Джерела кримінального процесуального права. Поняття кримінального процесуального закону та його значення. Структура Кримінального процесуального кодексу України. Джерела кримінального процесуального права України. Практика Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права.

2.4. Дія кримінального процесуального законодавства у просторі, в часі та за колом осіб Дія норм кримінального процесуального права у часі. Поняття території, на яку поширюється дія кримінального процесуального законодавства України. Випадки, коли кримінальне процесуальне законодавство України діє за межами території України. Особливості застосування кримінального процесуального законодавства щодо окремої категорії осіб.

3. Засади кримінального провадження

3.1. Засади кримінального провадження: поняття, значення, класифікація, система та правові гарантії реалізації. Поняття та значення засад кримінального провадження. Класифікація засад кримінального провадження. Система засад кримінального судочинства і правові гарантії їх реалізації.

3.2. Загальноправові засади та специфіка їх застосування у кримінальному провадженні. Зміст принципів верховенства права. Законність. Повага до людської гідності. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Недоторканність житла чи іншого володіння особи. Таємниця спілкування. Невтручання у приватне життя. Недоторканність права власності. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень.

3.3. Загальнопроцесуальні засади та специфіка їх застосування у кримінальному провадженні. Рівність перед законом і судом. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Безпосередність дослідження показань, речей і документів. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Диспозитивність. Гласність і відкритість судового розгляду та його повне фіксування технічними засобами. Розумність строків. Мова, якою здійснюється кримінальне судочинство.

3.4. Кримінальні процесуальні (або галузеві) засади та їх правовий зміст. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. Заборона двічі притягуватися до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення. Забезпечення права на захист. Публічність.

4. Учасники кримінального провадження

4.1. Учасники кримінального провадження: поняття і класифікація. Поняття суб'єктів кримінального процесу, їх місце і роль у кримінальному судочинстві. Сторони та інші учасники кримінального провадження. Класифікація суб'єктів кримінального процесу.

4.2. Суд, слідчий суддя, присяжний. Суд, суддя в кримінальному процесі. Функції та повноваження суду (судді). Слідчий суддя в досудовому провадженні. Правовий статус присяжного.

4.3. Сторона обвинувачення. Прокурор у кримінальному процесі та його процесуальне становище у різних стадіях кримінального процесу. Органи досудового розслідування та їх компетенція. Керівник органу досудового розслідування. Процесуальне становище слідчого органу досудового розслідування в кримінальному процесі. Процесуальна самостійність і незалежність слідчого. Оперативні підрозділи.

4.4. Сторона захисту. Підозрюваний та обвинувачений, виправданий, засуджений, їх права та обов'язки. Захисник і його процесуальне становище. Залучення захисника до кримінального провадження.

4.5. Потерпілий та його представник у кримінальному провадженні. Потерпілий як учасник кримінального процесу. Представники та законні представники потерпілого, їх права та обов'язки.

4.6. Інші учасники кримінального процесу. Заявник. Цивільний позивач, його права і обов'язки у кримінальному процесі. Цивільний відповідач, його права і обов'язки. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. Представник цивільного позивача і відповідача. Свідок, його права та обов'язки, відповідальність. Перекладач, його права та обов'язки. Експерт, його права та обов'язки, відповідальність. Спеціаліст, його права та обов'язки, відповідальність. Секретар судового засідання, його повноваження. Судовий розпорядник, його повноваження.

4.7. Відводи. Обставини, що виключають можливість участі в кримінальному провадженні. Відводи, самовідводи і порядок їх вирішення.

5. Докази і доказування в кримінальному процесі

5.1. Докази: поняття і ознаки. Поняття, сутність і значення кримінального процесуального доказування. Доказове право. Поняття доказів. Належність, достовірність і допустимість доказів. Умови визнання доказів недопустимими. Достатність доказів для прийняття рішення у кримінальній справі.

5.2. Класифікація доказів. Класифікація доказів. Первісні і похідні докази. Обвинувальні і виправдувальні докази. Прямі і непрямі докази. Особисті і речові докази.

5.3. Доказування в кримінальному процесі: поняття, значення, елементи. Елементи кримінально-процесуального доказування. Способи збирання доказів та їх процесуальних джерел. Перевірка і оцінка доказів та їх джерел.

5.4. Предмет, межі і суб'єкти доказування Предмет, межі і суб'єкти доказування у кримінальному провадженні. Обов'язок та тягар доказування у кримінальному процесі. Особливості доказування в окремих стадіях кримінального провадження.

5.5. Характеристика процесуальних джерел доказів, їх різновиди. Поняття джерел доказів та їх види. Показання та їх доказове значення в кримінальному провадженні. Показання свідків і потерпілих. Речові докази, строки і порядок їх зберігання. Документи як джерела доказів. Вирішення питання про речові докази і документи. Висновок експерта і його доказове значення.

6. Процесуальні документи, строки і витрати

6.1. Процесуальні документи: поняття, різновиди, зміст, форма, значення. Поняття процесуальних документів, їх види. Зміст, форма та значення процесуальних документів у кримінальному процесі.

6.2. Процесуальні строки: поняття, класифікація, значення, порядок обчислення. Процесуальні строки і їх правова природа. Поняття, значення і правила обчислення процесуальних строків. Обов'язковість додержання процесуальних строків. Порушення процесуальних строків і їх наслідки. Види процесуальних строків. Критерії визначення розумних строків. Особливості обчислення строків, що визначаються годинами, днями, місяцями.

6.3. Поняття і різновиди процесуальних витрат. Процесуальні витрати, їх поняття, види і значення. Визначення розміру та розподіл процесуальних витрат. Зменшення розміру процесуальних витрат. Звільнення від оплати, відстрочення та розстрочення процесуальних витрат. Витрати, що покладаються на державу. Рішення щодо процесуальних витрат.

7. Заходи забезпечення кримінального провадження

7.1. Заходи забезпечення кримінального провадження: поняття та класифікація. Поняття заходів забезпечення кримінального провадження. Види заходів забезпечення кримінального провадження.

7.2. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Органи, уповноважені застосовувати заходи забезпечення кримінального провадження.

7.3. Різновиди заходів забезпечення кримінального провадження, підстави та порядок їх застосування. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик, привід. Накладення грошового стягнення. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади. Тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення майна. Арешт майна.

7.4. Мета і підстави застосування запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Поняття запобіжних заходів. Відмінність між запобіжними заходами та іншими заходами забезпечення кримінального провадження. Класифікація запобіжних заходів.

7.5. Різновиди запобіжних заходів. Особисте зобов'язання. Особиста порука. Застава. Домашній арешт. Тримання під вартою. Затримання особи.

7.6. Порядок застосування, зміни і скасування запобіжних заходів. Підстави і порядок застосування запобіжних заходів. Підстави і порядок зміни і скасування запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні, зміні чи скасуванні запобіжного заходу.

8. Досудове розслідування

8.1. Досудове розслідування: поняття, значення та завдання. Поняття, значення і завдання стадії досудового розслідування. Етапи досудового розслідування. Поняття і значення загальних положень досудового розслідування. Взаємодія слідчого і оперативних підрозділів. Доручення слідчого. Використання науково-технічних засобів при проведенні досудового розслідування. Розслідування кримінальних правопорушень слідчою групою.

8.2. Початок досудового розслідування. Підстави для початку досудового розслідування. Відомості, що підлягають внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Слідчі дії, що допускається здійснювати до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Здійснення досудового розслідування без внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

8.3. Форми досудового розслідування. Особливості досудового розслідування кримінальних проступків. Дізнання і досудове слідство як форми досудового розслідування. Особливості розслідування кримінальних проступків.

8.4. Підслідність: поняття та різновиди. Поняття підслідності та її види. Правила територіальної підслідності. Підслідність за зв'язком проваджень.

8.5. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування. Підстави для об'єднання і виділення досудового розслідування. Недопустимість об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування.

8.6. Строки досудового розслідування. Продовження строку досудового розслідування. Строки дізнання. Строки досудового слідства. Продовження строку досудового розслідування.

8.7. Матеріали досудового розслідування. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення.

8.8. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Розгляд клопотань під час досудового розслідування. Строки і порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

9. Слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії.

9.1. Слідчі (розшукові) дії: поняття і система. Поняття, види та система слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Класифікація слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

9.2. Вимоги до проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

9.3. Гласні слідчі (розшукові) дії. Допит: поняття, види та порядок проведення. Пред'явлення для впізнання: поняття, види та порядок проведення. Обшук: поняття, мета та порядок проведення. Огляд: поняття, мета, види та порядок проведення. Слідчий експеримент. Освідування особи. Експертиза: поняття, підстави та процесуальний порядок проведення.

9.4. Негласні слідчі (розшукові) дії. Поняття та система негласних слідчих (розшукових) дій. Суб'єкти прийняття рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні. Втручання у приватне спілкування. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. Спостереження за особою, річчю або місцем. Моніторинг банківських рахунків. Аудіо-, відеоконтроль місця. Контроль за вчиненням злочину. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.

10. Повідомлення про підозру

10.1. Підозра у кримінальному провадженні: поняття і ознаки. Поняття, підстави та значення повідомлення про підозру. Випадки повідомлення про підозру.

10.2. Зміст і форма письмового повідомлення про підозру. Складання повідомлення про підозру. Зміст письмового повідомлення про підозру.

10.3. Порядок повідомлення про підозру. Допит підозрюваного. Порядок повідомлення про підозру. Права підозрюваного та їх роз'яснення. Вручення письмового повідомлення про підозру. Особливості повідомлення про підозру окремих категорій осіб.

10.4. Зміна повідомлення про підозру. Підстави для зміни повідомлення про підозру. Процедура зміни повідомлення про підозру.

11. Зупинення і закінчення досудового розслідування

11.1. Зупинення досудового розслідування: поняття, підстави та процесуальний порядок. Поняття, підстави, умови та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування. Розшук підозрюваного.

11.2. Відновлення досудового розслідування: поняття, підстави та процесуальний порядок. Підстави для відновлення досудового розслідування. Процесуальний порядок відновлення досудового розслідування.

11.3. Форми закінчення досудового розслідування. Загальні положення закінчення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження: підстави та процесуальний порядок. Підстави та процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності. Клопотання прокурора про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Відкриття матеріалів кримінального провадження іншої сторони. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Обвинувальний акт та його значення. Клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та його зміст. Вручення копій обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування. Систематизація і технічне оформлення матеріалів кримінального провадження.

12. Підсудність у кримінальному провадженні. Підготовче провадження у першій інстанції

12.1. Підсудність: поняття та різновиди. Поняття і значення підсудності у кримінальному процесі. Види підсудності. Підстави та порядок передачі справ з одного суду до іншого.

12.2. Підготовче провадження: поняття, завдання, порядок здійснення та строки. Поняття, сутність і завдання підготовчого судового провадження. Порядок і строки підготовчого судового провадження. Порядок підготовчого судового провадження.

12.3. Рішення, які має право прийняти суд на стадії підготовчого провадження. Питання, які з'ясовуються суддею при підготовчому судовому провадженні. Рішення, які приймаються за результатами підготовчого судового провадження. Закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження. Підстави і процесуальний порядок повернення обвинувального акта,

клопотань про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру прокурору або за підсудністю. Призначення судового розгляду.

12.4. Вирішення питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду. Дії судді, пов'язані з підготовкою до судового розгляду.

12.5. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Процесуальний порядок ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

13. Судовий розгляд

13.1. Судовий розгляд: поняття, система та загальні положення. Сутність і значення стадії судового розгляду. Загальні положення судового розгляду кримінальної справи. Безпосередність, усність, безперервність судового розгляду. Учасники судового розгляду та наслідки їх неявки до суду. Підстави і порядок відкладення судового засідання, зупинення судового провадження. Заходи, які застосовуються до порушників порядку у залі судових засідань. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій під час судового розгляду. Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції.

13.2. Межі судового розгляду. Поняття та значення меж судового розгляду. Встановлення меж судового розгляду.

13.3. Процедура судового розгляду. Етапи судового розгляду, їх зміст. Суть, структура і завдання підготовчої частини судового засідання. Поняття і завдання судового слідства. Порядок дослідження доказів в судовому засіданні. Спрощений порядок судового слідства. Порядок судових дебатів. Промови і репліки сторін. Останнє слово обвинуваченого. Процесуальний порядок постановлення судового рішення. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Спрощене судове провадження щодо кримінальних проступків. Провадження в суді присяжних.

14. Судові рішення у кримінальному провадженні

14.1. Судові рішення: поняття та значення. Поняття судових рішень. Значення судових рішень у кримінальному провадженні.

14.2. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судових рішень. Суть законності судового рішення. Обґрунтованість судового рішення. Вмотивованість судового рішення. Наслідки порушення вимог щодо законності, обґрунтованості і вмотивованості судових рішень.

14.3. Ухвала суду: поняття, різновиди та зміст. Поняття та види ухвал суду. Порядок постановлення ухвали. Структура і зміст ухвали суду. Особливості оформлення ухвали, що постановляється без виходу суду до нарадчої кімнати.

14.4. Вирок суду: поняття, різновиди та зміст. Поняття і значення вироку. Види вироків. Структура і зміст обвинувального і виправдувального вироку.

14.5. Порядок ухвалення та проголошення судового рішення. Окрема думка судді. Порядок ухвалення судового рішення. Проголошення судового рішення. Звільнення обвинуваченого з-під варті. Заходи піклування про неповнолітніх, непрацездатних і збереження майна обвинуваченого. Значення та оформлення окремої думки судді.

14.6. Роз'яснення змісту судового рішення. Порядок роз'яснення судового рішення.

15. Провадження в суді апеляційної інстанції.

15.1. Провадження в суді апеляційної інстанції: поняття, риси, завдання та значення. Правова природа, сутність і завдання перевірки судових рішень в апеляційному порядку. Суди, які розглядають справи в апеляційному порядку, їх повноваження.

15.2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.

15.3. Суб'єкти права на апеляційне оскарження, процесуальний порядок і строки апеляційного оскарження. Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження вироку, ухвали про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, ухвали суду, ухвали слідчого судді.

15.4. Форма та зміст апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження. Вимоги до апеляційної скарги. Підстави для

залишення апеляційної скарги без руху. Підстави та наслідки повернення апеляційної скарги. Підстави та наслідки відмови у відкритті апеляційного провадження.

15.5. Наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного розгляду. Дії судді-доповідача по підготовці справи до апеляційного розгляду.

15.6. Заперечення на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна та доповнення апеляційної скарги під час апеляційного провадження. Заперечення на апеляційну скаргу. Процесуальний порядок відмови від апеляційної скарги, її зміни чи доповнення.

15.7. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд. Визначення меж перегляду справи судом апеляційної інстанції. Процедура апеляційного розгляду. Письмове апеляційне провадження.

15.8. Результати розгляду кримінального провадження апеляційним судом. Повноваження суду апеляційної інстанції за результатами розгляду справи. Підстави для зміни чи скасування судового рішення судом апеляційної інстанції. Підстави для скасування судового рішення судом апеляційної інстанції. Підстави для призначення нового розгляду у суді першої інстанції.

5.9. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Вирок суду апеляційної інстанції. Ухвала суду апеляційної інстанції.

16. Провадження з виконання судових рішень.

16.1. Провадження з виконання судових рішень: завдання та значення. Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків. Нагляд за дотриманням законів під час виконання судових рішень.

16.2. Порядок набрання законної сили судовим рішенням. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням. Обов'язковість рішень суду.

16.3. Порядок звернення вироку, ухвали суду до виконання. Порядок та строки звернення судового рішення до виконання. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Органи і служби, які виконують вирок і забезпечують виконання кримінальних покарань.

16.4. Відстрочка виконання вироку. Підстави і процедура відстрочки виконання вироку.

16.5. Питання, які вирішуються судом під час та після виконання вироків. Порядок їх вирішення. Процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, які виникають під час виконання вироку. Підстави для звільнення від відбування кримінального покарання. Умовно-дострокове звільнення від покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Застосування до засуджених примусового лікування та його припинення. Тимчасове залишення засудженого у слідчому ізоляторі. Умови утримання осіб, засуджених до позбавлення волі. Розгляд судом клопотання про зняття судимості.

17. Провадження в суді касаційної інстанції

17.1. Провадження в суді касаційної інстанції: поняття, риси, завдання та значення. Суть і значення касаційного провадження. Завдання стадії касаційного провадження.

17.2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Об'єкти права на касаційне оскарження у кримінальному процесі.

17.3. Особи, які мають право подати касаційну скаргу, порядок і строки касаційного оскарження. Право на касаційне оскарження. Строки касаційного оскарження. Порядок подання касаційної скарги.

17.4. Вимоги до касаційної скарги. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення. Форма і зміст касаційної скарги. Підстави та наслідки залишення касаційної скарги без руху або її повернення.

17.5. Відкриття касаційного провадження. Підготовка касаційного розгляду. Порядок і строки відкриття касаційного провадження. Дії судді-доповідача по підготовці справи до касаційного розгляду.

17.6. Заперечення на касаційну скаргу. Відмова від касаційної скарги, зміна і доповнення касаційної скарги під час касаційного провадження. Заперечення на касаційну скаргу. Процесуальний порядок відмови від касаційної скарги та її доповнення.

17.7. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Касаційний розгляд. Межі перегляду справи судом касаційної інстанції. Процедура касаційного розгляду.

17.8. Результати розгляду справи касаційним судом. Судові рішення суду касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції за результатами розгляду справи, зміст судових рішень суду касаційної інстанції.

18. Провадження у Верховному Суді. Провадження за нововиявленими обставинами.

18.1. Провадження у Верховному Суді: поняття і завдання. Завдання і значення перегляду судових рішень Верховним Судом України.

18.2. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом.

18.3. Порядок подання та розгляду заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом. Право на звернення про перегляд судових рішень Верховним Судом. Строк подання заяви про перегляд судового рішення. Порядок розгляду справи Верховним Судом.

18.4. Результати розгляду кримінального провадження Верховним Судом. Обов'язковість рішень Верховного Суду. Повноваження Верховного Суду за результатами перегляду. Види судових рішень Верховного Суду та їх обов'язковість.

18.5. Провадження за нововиявленими обставинами: поняття, завдання і значення. Загальні положення перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Строки та підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

19. Особливі порядки кримінального провадження

19.1. Кримінальне провадження на підставі угод. Види угод, їх ініціювання та умови укладання. Зміст угоди про примирення. Зміст угоди про визнання винуватості. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Вирок на підставі угоди. Наслідки невиконання угоди.

19.2. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

19.3. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності окремої категорії осіб, їх затримання і обрання запобіжного заходу.

19.4. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів примусу щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру.

19.5. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Особливості досудового та судового кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб. Проведення психіатричної експертизи. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

19.6. Кримінальне провадження, яке містить державну таємницю. Особливості кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Охорона державної таємниці під час кримінального провадження.

19.7. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Особливості здійснення кримінального провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

20. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

20.1. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: поняття, завдання та правова основа. Поняття міжнародного співробітництва у кримінальному судочинстві. Законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

20.2. Загальні засади міжнародного співробітництва. Загальні засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Центральні органи України, що забезпечують міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні.

20.3. Процесуальний порядок надання міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу. Виконання запиту в іноземній державі. Розгляд запиту іноземного компетентного органу про міжнародну правову допомогу. Порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України. Виклик особи, яка перебуває за межами України.

20.4. Сутність видачі (екстрадиції) особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Межі кримінальної відповідальності виданої особи. Центральні органи України щодо видачі особи (екстрадиції). Особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України. Екстрадиційний арешт. Проведення екстрадиційної перевірки. Відмова у видачі особи (екстрадиції).

20.5. Кримінальне провадження у порядку перейняття. Порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав. Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави.

20.6. Визнання та виконання вироків іноземних судів і передання засуджених осіб. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб. Підстави і порядок виконання вироків судів іноземних держав. Виконання вироку суду іноземної держави. Розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України. Визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Адміністративне право в системі публічного права

1.1. Поняття та сутність публічного права Еволюція поглядів вчених на природу та розмежування публічного та приватного права. Давньоримська традиція розмежування приватного і публічного права. Теорія розмежування публічного та приватного права Рудольфа фон Єрінга. Теорія розмежування публічного та приватного права Георга Еллінека. Теорія розмежування публічного та приватного права в працях радянських вчених. Сучасне розуміння публічного і приватного права. Критерії розмежування публічного та приватного права.

1.2. Публічний інтерес Юридичне значення поняття "інтерес". Зміст поняття "публічний інтерес". Критерії розмежування публічного та приватного інтересу.

1.3. Поняття та ознаки адміністративного права як галузі публічного права Суть публічно-сервісного (людиноцентристського) підходу до розуміння предмета сучасного адміністративного права. Відносини, що складають предмет сучасного адміністративного права.

1.4. Мета, завдання та основні поняття адміністративного права Мета і завдання сучасного адміністративного права. Поняття та призначення понятійно-категоріального апарату сучасного адміністративного права. Зміст категорії "публічна влада". Зміст категорії "суб'єкт владних повноважень". Зміст категорії "публічне адміністрування".

1.5. Система адміністративного права Поняття галузевого та інституційного способів побудови системи адміністративного права. Сучасний підхід до розуміння системи адміністративного права та напрями її трансформації.

1.6. Метод адміністративного права Поняття системи методів правового регулювання адміністративного права. Зміст кожного методів субординації, координації та реординації.

1.7. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права Основні аспекти співвідношення адміністративного права з іншими галузями права (конституційне, фінансове, цивільне, трудове право).

2. Становлення та розвиток адміністративного права

2.1. Витоки науки адміністративного права Історичні та соціальні передумови виникнення камералістики. Предмет камералістики; її вплив на розвиток поліцейського права. Історичні та соціальні передумови виникнення поліцейського права. Предмет науки поліцейського права. Історичні та соціальні передумови виникнення адміністративного права. Особливості формування адміністративного права в країнах західної Європи. Відмінності між німецькою та французькою школами адміністративного права. Відмінності між науками поліцейського та адміністративного права.

2.2. Формування адміністративного права в Україні Історичні та соціальні передумови виникнення поліцейського права на українських землях в 19 ст. Історичні та соціальні передумови формування науки адміністративного права на українських землях в кінці 19 і на початку 20 ст. Особливості радянської науки адміністративного права. Основні проблеми та напрями реформування науки адміністративного права та законодавства в сучасній Україні.

3. Принципи адміністративного права

3.1. Поняття та значення принципів адміністративного права. Поняття та значення принципів адміністративного права, зокрема, їх системоутворююча роль; використання їх у процесі законотворчої та нормотворчої діяльності, створення ними основи для судового контролю за адміністративними діями; заповнення прогалин у сфері адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

3.2. Принцип верховенства права. Значення принципу верховенства права в регулюванні адміністративних відносин. Зміст принципу верховенства права, його зв'язок із принципами законності; юридичної визначеності; заборони свавілля та дискреційних повноважень; доступу до незалежного суду; дотримання прав людини; заборони дискримінації.

3.3. Принципи належного урядування. Історія виникнення принципів належного урядування та особливості їх нормативного закріплення. Значення принципів належного урядування для вітчизняного адміністративно-правового регулювання. Матеріальні принципи належного урядування. Процесуальні принципи належного урядування.

4. Джерела адміністративного права

4.1. Суть та види джерел адміністративного права. Поняття джерел права та джерел адміністративного права.

4.2. Формалізовані національні та міжнародні джерела адміністративного права. Поняття та види формалізованих національних джерел адміністративного права: Конституції України; законів України; підзаконні юридичні нормативні акти; міжнародні договори; юридичні активи ЄС. Роль «м'якого права» у системі джерел адміністративного права.

4.3. Судові рішення в системі джерел адміністративного права Поняття та види судових рішень, які є джерелами адміністративного права. Рішення в системі джерел адміністративного права.

4.4. Неформалізовані джерела адміністративного права Поняття і види неформалізованих джерел адміністративного права (норм моралі, традицій та правової доктрини).

5. Адміністративно-правовий статус фізичних осіб

5.1. Фізичні особи як суб'єкти адміністративного права Місце та роль фізичних осіб як невід'ємного учасника адміністративних правовідносин.

5.2. Структура адміністративно-правового статусу фізичних осіб Структура адміністративно-правового статусу фізичних осіб. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Загальний і спеціальний адміністративно-правові статуси фізичних осіб.

5.3. Суть та значення суб'єктивних публічних прав особи Суть та значення "суб'єктивних публічних прав". Види адміністративних прав та обов'язків фізичних осіб. Співвідношення абсолютних та відносних адміністративних прав та обов'язків фізичних осіб.

5.4. Спеціальні адміністративно-правові статуси фізичних осіб Особливості спеціальних адміністративно-правових статусів фізичних осіб: статус членів адміністративних колективів; статус суб'єктів адміністративної опіки; статус жителів територій з особливим адміністративно-правовим режимом; статус суб'єктів дозвільної системи; адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства.

6. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань

6.1. Поняття та ознаки громадських об'єднань Поняття громадського об'єднання. Ознаки громадських об'єднань, що відрізняють їх від державних організацій. Принципи утворення та діяльності громадських об'єднань.

6.2. Види громадських об'єднань Види громадських об'єднань за такими критеріями, як мета створення, спосіб формування, територіальний масштаб діяльності, вік учасників.

6.3. Основні напрями реалізації адміністративно-правового статусу громадських об'єднань Основні засади адміністративно-правового статусу громадських об'єднань. Елементи адміністративно-правового статусу політичних партій. Процедура реєстрації політичних партій. Державний контроль за діяльністю політичних партій. Відповідальність посадових осіб та громадян за порушення законодавства про політичні партії. Елементи адміністративно-правового статусу молодіжних та дитячих громадських організацій. Процедура легалізації молодіжних та дитячих громадських організацій. Напрями державної підтримки молодіжних та дитячих громадських організацій. Елементи адміністративно-правового статусу релігійних громадських організацій. Процедура легалізації релігійних громадських організацій. Відповідальність релігійної громадської організації за порушення законодавства (ліквідація). Державний контроль за діяльністю релігійних громадських організацій.

7. Адміністративні повноваження

7.1. Поняття адміністративних повноважень Поняття та значення адміністративних повноважень в діяльності суб'єкта публічної адміністрації.

7.2. Види адміністративних повноважень Види адміністративних повноважень в залежності від: виду суб'єкта публічної адміністрації; виду публічно-владної діяльності, що здійснюється суб'єктом публічної адміністрації; місця суб'єкта публічної адміністрації в загальній системі цих об'єктів; походження та процедури набуття адміністративних повноважень; сфери здійснення суб'єктом публічної адміністрації публічної діяльності.

7.3. Виникнення та припинення адміністративних повноважень Підстави виникнення адміністративних повноважень, зокрема: внаслідок народного волевиявлення; внаслідок рішення посадової особи; внаслідок державної реєстрації суб'єкта публічної адміністрації; внаслідок рішення суб'єкта публічної адміністрації. Підстави припинення адміністративних повноважень, зокрема: наказним способом; внаслідок досягнення мети створення суб'єкта владних повноважень; завершення строку призначення (обрання) посадової особи; внаслідок настання обставин, передбачених чинним законодавством; припинення повноважень за рішенням суду.

7.4. Структура та компетенція суб'єкта публічної адміністрації Підстави поділу суб'єкта публічної адміністрації на департаменти, управління, відділи, групи, сектори, посади. Поняття компетенції як поєднання функцій, повноважень та відповідальності суб'єкта публічної адміністрації.

8. Адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади

8.1. Система органів виконавчої влади Поняття системи органів виконавчої влади в Україні. Основні ланки органів виконавчої влади в Україні (вищі, центральні, місцеві). Критерії класифікації органів виконавчої влади (за обсягом і характером компетенції, за порядком вирішення питань, за спрямованістю компетенції, за територіальним обсягом повноважень).

8.2. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України Основні структурні підрозділи КМУ. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України (виконавчо-розпорядчі, організаційні, правотворчі повноваження КМУ).

8.3. Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади, зокрема: елементи структури та повноваження міністерств; елементи структури та повноваження служб, агентств та інспекцій; елементи структури та повноваження центральних органів із спеціальним статусом.

8.4. Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій (МДА) Елементи структури МДА. Основні виконавчо-розпорядчі повноваження МДА.

8.5. Військово-цивільні адміністрації при проведенні антитерористичної операції Підстави формування, функції та повноваження військово-цивільних адміністрацій.

9. Адміністративно-правовий статус Президента України та органів місцевого самоврядування

9.1. Адміністративно-правовий статус Президента України Зміст та структура повноважень, які складають адміністративно-правовий статус Президента України (установчі, кадрові, нормотворчі повноваження Президента в сфері виконавчої влади).

9.2. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування Зміст та структура повноважень, що складають адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування, зокрема: делеговані виконавчо-розпорядчі повноваження органів місцевого самоврядування; власні адміністративні повноваження органів місцевого самоврядування; адміністративні обов'язки органів місцевого самоврядування.

10. Адміністративно-правовий статус інших суб'єктів публічної адміністрації

10.1. Поняття та особливості юридичних осіб публічного права. Поняття та специфічні особливості юридичних осіб публічного права. Способи класифікації юридичних осіб публічного права.

10.2. Види юридичних осіб публічного права. Адміністративно-правовий статус національних комісії регулювання природних монополій. Адміністративно-правовий статус установ публічного права. Правові засади діяльності установ публічного права. Органи управління установами публічного права. Порядок створення та припинення діяльності установ публічного права. Адміністративно-правовий статус фондів публічного права.

11. Публічна служба

11.1. Поняття та ознаки публічного службовця Поняття та сутнісні ознаки публічних службовців як особливих суб'єктів адміністративного права.

11.2. Відмінність публічної служби від інших видів трудової діяльності особи Спільні та відмінні риси публічної служби і трудової діяльності особи.

11.3. Види публічної служби Мета та практичне значення класифікації публічних службовців. Критерії класифікації публічної служби в залежності від завдання суб'єкта публічної адміністрації, виду суб'єктів публічної адміністрації, змісту публічної служби, посади публічного службовця, способу добору на публічну службу.

11.4. Обмеження публічних службовців Види обмежень публічних службовців, зокрема: обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища; обмеження щодо

одержання подарунків; обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування; обмеження спільної роботи близьких осіб.

11.5. *Поняття державної служби та державних службовців* Поняття та визначення державної служби. Ознаки державної служби. Поняття права на державну службу. Види осіб, які не можуть бути державними службовцями.

11.6. *Види державних службовців* Нормативні способи класифікації державних службовців (групи, підгрупи, ранги). Доктринальні способи класифікації державних службовців.

11.7. *Права та обов'язки державних службовців*

11.8. *Прийняття на державну службу* Способи прийняття на державну службу. Порядок проведення конкурсу на заміщення посад державної служби. Перевірка відомостей про особу, яка претендує на заняття посади. Склад і завдання конкурсної комісії. Оголошення про проведення конкурсу. Перелік документів, які подаються особою до конкурсної комісії. Способи юридичного оформлення результатів проведення конкурсу.

11.9. *Проходження державної служби* Підстави заняття вищої посади. Підстави присвоєння вищого рангу. Порядок ведення особової справи державного службовця.

11.10. *Припинення державної служби* Підстави припинення державної служби: втрата права на державну службу; закінчення строку призначення; ініціатива державного службовця; ініціатива суб'єкта призначення; настання обставин, що склалися незалежно від волі сторін; незгода державного службовця в разі зміни істотних умов державної служби; інші підстави (досягнення пенсійного віку, смерть, визнання безвісно відсутнім або померлим).

11.11. *Юридична відповідальність державних службовців* Кримінальна відповідальність державного службовця. Адміністративна відповідальність державного службовця. Дисциплінарна відповідальність державного службовця (порядок проведення службового розслідування, види дисциплінарних стягнень, що застосовуються до державних службовців). Майнова відповідальність державних службовців.

11.12. *Органи управління державною службою* Функції та повноваження органів управління державною службою. Функції та повноваження органів забезпечення державної служби.

12. Нормативний акт публічної адміністрації

12.1. *Поняття та значення нормативних актів публічної адміністрації* Поняття та юридичне значення нормативних актів публічної адміністрації.

12.2. *Ознаки нормативного акта публічної адміністрації* Загальні та спеціальні ознаки нормативного акта публічної адміністрації. Види нормативних актів публічної адміністрації за суб'єктами видання, територіальним масштабом діяльності, за ознакою внутрішньої та зовнішньої спрямованості.

12.3. *Вимоги до нормативних актів публічної адміністрації* Передумови та повноваження суб'єктів публічної адміністрації щодо видання нормативних актів. Види та зміст формальних та матеріальних вимог до нормативних актів публічної адміністрації. Особливості та процедура прийняття даним органом нормативних актів. Зміст та значення антикорупційної експертизи нормативних актів публічної адміністрації. Процедура державної реєстрації нормативного акта публічної адміністрації. Процедура оприлюднення та набрання чинності нормативного акта публічної адміністрації.

12.4. *Незаконність нормативного акта публічної адміністрації* Підстави незаконності нормативних актів публічної адміністрації. Зв'язок незаконності нормативного акта з фактом недотримання формальних вимог під час його підготовки та видання.

13. Адміністративний акт

13.1. *Поняття та ознаки адміністративного акта* Поняття, юридичне значення та ознаки адміністративного акта. Відмежування адміністративних актів від інших правових форм діяльності публічної адміністрації.

13.2. *Види адміністративних актів* Класифікація адміністративних актів за формою волевиявлення, юридичними наслідками, дією у часі, характером дії щодо особи.

13.3. *Поняття, стадії та вимоги до адміністративної процедури* Види та зміст стадій процедури прийняття адміністративного акта. Суб'єктний склад процедури прийняття адміністративного акта. Відмінності між суб'єктами адміністративної процедури. Вимоги до процедури прийняття адміністративного акта.

13.4. *Набуття чинності адміністративним актом* Умови чинності адміністративного акта. Способи доведення адміністративного акта до відома адресата.

13.5. *Припинення дії адміністративного акта* Загальні підстави припинення адміністративного акта. Дострокове припинення адміністративного акта. Умови неможливості дострокового скасування адміністративного акта.

13.6. *Нікчемний адміністративний акт* Поняття нікчемності адміністративного акта. Підстави визнання адміністративного акта нікчемним.

14. Адміністративний договір

14.1. *Поняття та ознаки адміністративного договору* Визначення адміністративного договору. Необхідні ознаки адміністративного договору. Додаткові ознаки адміністративного договору. Місце та значення адміністративного договору серед інших форм адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

14.2. *Види адміністративних договорів* Види адміністративних договорів в залежності від характеру відносин між його сторонами. Види адміністративних договорів в залежності від предмета регульованих ними відносин.

14.3. *Передумови та підстави укладення адміністративного договору* Нормативні, програмно-цільові, компетенційні, адміністративно-процедурні передумови укладання адміністративного договору.

14.4. *Вимоги до законності адміністративного договору* Вимоги законності адміністративного договору: загальні вимоги публічного права; спеціальні законодавчі вимоги до адміністративних договорів; позагалузеві вимоги, запозичені з цивільного права.

14.5. *Протиправні адміністративні договори* Поняття та підстави нікчемності адміністративного договору. Поняття та підстави недійсності адміністративного договору. Юридичні наслідки протиправності адміністративного договору.

15. Адміністративний розсуд в діяльності публічної адміністрації

15.1. *Поняття адміністративного розсуду в діяльності публічної адміністрації* Поняття адміністративного розсуду в діяльності публічної адміністрації. Поняття дискреційних повноважень.

15.2. *Нормативне розуміння розсуду публічної адміністрації* Нормативне розуміння розсуду публічної адміністрації. Адміністративний розсуд в праві ЄС. Адміністративний розсуд в рекомендаціях Ради Європи. Адміністративний розсуд в праві окремих країн ЄС.

15.3. *Доктринальне розуміння розсуду публічної адміністрації* Види адміністративного розсуду, що визначаються в науковій літературі: адміністративний розсуд імперативного виду; адміністративний розсуд інтерпретаційного виду; уповноважуючий адміністративний розсуд; адміністративний розсуд у формі організаційних заходів.

15.4. *Вимоги до застосування розсуду в діяльності публічної адміністрації* Вимоги до застосування розсуду в діяльності публічної адміністрації в Україні: законодавчі уповноваження на адміністративний розсуд; оприлюднення норм, що уповноважують на адміністративний розсуд; достатність юридичної визначеності уповноважень на адміністративний розсуд; обов'язок застосування адміністративного розсуду; обов'язок публічної адміністрації дотримуватися мети уповноваження; обов'язок публічної адміністрації ретельно досліджувати обставини справ; обов'язок публічної адміністрації ретельно зважити юридичну значущість кожного елемента справи; обов'язок публічної адміністрації дотримуватися принципу рівності; обов'язок публічної адміністрації дотримуватися критеріїв розсудливості; обов'язок публічної адміністрації обґрунтовувати свої дії. Судовий контроль за застосуванням адміністративного розсуду.

16. Електронне урядування

16.1. *Поняття та значення електронного урядування* Поняття електронного урядування. Зміст та співвідношення понять "електронне урядування", "електронна держава", "електронний уряд", "електронний парламент".

16.2. *Моделі та етапи розвитку електронного урядування в різних країнах* Моделі електронного урядування в різних країнах. Етапи розвитку електронного урядування в різних країнах.

16.3. *Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні* Основні проблеми розвитку електронного урядування в Україні. Способи та шляхи впровадження в Україні електронного урядування. Мета проекту "Цифрова Україна". Функція порталу iGov.org.ua. Поняття електронної петиції, її мета і порядок подання. Зміст Концепції цифрового урядування України.

17. Адміністративні послуги

17.1. *Поняття та ознаки адміністративних послуг* Нормативний та доктринальний підходи щодо поняття адміністративної послуги. Правові ознаки адміністративної послуги. Відмінність адміністративної послуги від інших видів послуг в публічній сфері.

17.2. *Принципи, гарантії та стандарти надання адміністративних послуг* Поняття та види принципів надання адміністративних послуг. Гарантії надання адміністративних послуг. Стандарти надання адміністративних послуг.

17.3. *Види адміністративних послуг* Способи класифікації адміністративних послуг, що використовуються в юридичній науці та практиці.

17.4. *Публічна адміністрація як суб'єкт надання адміністративних послуг* Юридична особа публічного права та приватного права як суб'єкт звернення. Публічна адміністрація як суб'єкт надання адміністративних послуг. Центри по наданню адміністративних послуг. Адміністративно-правовий статус адміністратора.

17.5. *Процедура надання адміністративних послуг* Адміністративна процедура надання адміністративних послуг: стадії процедури надання адміністративної послуги; юридичні документи, що супроводжують процедуру надання адміністративних послуг. Відповідальність посадових осіб в сфері надання адміністративних послуг.

18. Адміністративні процедури

18.1. *Поняття та види адміністративних процедур* Зміст поняття "адміністративна процедура". Характерні риси адміністративних процедур. Способи класифікації адміністративних процедур.

18.2. *Структура адміністративних процедур* Поняття структури адміністративних процедур. Елементи структури адміністративних процедур (стадія, етап, процедурна дія). Види стадій адміністративних процедур.

19. Судовий захист публічних прав осіб

19.1. *Завдання та принципи адміністративного судочинства* Поняття адміністративного судочинства. Поняття та ознаки адміністративного спору. Система принципів адміністративного судочинства.

19.2. *Система адміністративних судів* Поняття системи адміністративних судів. Структура та повноваження місцевих та апеляційних судів. Особливості діяльності Верховного Суду в розгляді адміністративних справ.

19.3. *Юрисдикція адміністративних судів* Поняття юрисдикції адміністративних судів. Предмет спорів фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності. Предмет спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби. Предмет спорів між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень, а також спори, що виникають з приводу укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних Види опосередкованого парламентського контролю: контроль

Рахункової палати; контроль Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. Поняття та напрями внутрішнього адміністративного контролю: контроль КМУ; контроль центральних та місцевих органів виконавчої влади; контроль спеціалізованих органів виконавчої влади. Поняття та напрями контролю з боку Президента України. Поняття та особливості громадського контролю. Стадії та принципи громадського контролю. Суб'єкти громадського контролю. Форми та моделі громадського контролю.

20. Адміністративна відповідальність та адміністративні правопорушення

20.1. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності Поняття адміністративної відповідальності як виду юридичної відповідальності. Ознаки адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Нормативне регулювання адміністративної відповідальності.

20.2. Адміністративна відповідальність юридичних осіб Поняття та особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб. Ознаки адміністративної відповідальності юридичних осіб. Особливості нормативного регулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб.

20.3. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення Поняття адміністративного правопорушення. Нормативне визначення адміністративного правопорушення. Ознаки адміністративного правопорушення (діяння, суспільна шкідливість, протиправність, винність, караність).

20.4. Юридичний склад адміністративного правопорушення Поняття та загальна структура юридичного складу адміністративного правопорушення (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона адміністративного проступку).

21. Адміністративні стягнення

21.1. Поняття та види адміністративних стягнень Загальна характеристика системи адміністративних стягнень. Попередження як вид адміністративного стягнення. Адміністративний штраф. Штрафні бали. Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення чи об'єктом адміністративного правопорушення. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення чи об'єктом адміністративного правопорушення. Позбавлення спеціального права, наданого громадянину; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Виправні роботи. Громадські роботи. Адміністративний арешт. Арешт з утриманням на гауптвахті. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

21.2. Загальні правила накладення адміністративних стягнень Правила накладення адміністративних стягнень. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення.

22. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення

22.1. Поняття, завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення Поняття, ознаки та завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення. Принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення та особливості їх нормативного закріплення.

22.2. Поняття та види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення Особи, що беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення: компетентні органи і посадові особи, уповноважені здійснювати провадження в справах про адміністративні правопорушення, суб'єкти, що мають особистий інтерес у справі про адміністративне правопорушення, особи і органи, що сприяють здійсненню провадження в справах про адміністративні правопорушення, громадські організації, трудові колективи, адміністрація за місцем роботи порушника. Поняття та види стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення. Звичайне провадження в справі про адміністративні правопорушення. Спрощене провадження в справі про адміністративні правопорушення. Особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі.

22.3. Адміністративне розслідування Значення стадії адміністративного розслідування. Етапи стадії.

22.4. Розгляд справи про адміністративне правопорушення Значення стадії розгляду справи про адміністративне правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Основні етапи розгляду справи про адміністративне правопорушення (підготовка справи, аналіз зібраних матеріалів, прийняття постанови, доведення постанови до відома). Види та зміст постанов по справах про адміністративні правопорушення.

22.5. Оскарження постанови в справі про адміністративне правопорушення. Значення та етапи стадії оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення. Види рішень державних органів (посадових осіб) за результатами розгляду скарг на постанови про адміністративні правопорушення.

22.6. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення Значення стадії виконання постанов в справах про адміністративні правопорушення. Особливості виконання постанов про накладення окремих видів адміністративних стягнень. Строки у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.